

NORD STREAM 2

RETHINK THE DEAL

**POETINS NORD
STREAM 2-PIJPLEIDING
EN DE REËLE KOSTEN
VOOR EUROPA**

**FREE
RUSSIA**

POETINS NORD STREAM 2-PIJPLEIDING EN DE REËLE KOSTEN VOOR EUROPA

[#RethinkTheDeal](#)

Evgenia Chirikova

Mikhail Korchemkin

Ivan Vasilyev

Elena Vasilyeva

Ilya Zaslavskiy

Inhoud

Kritieke kwesties: we willen een openhartige discussie	3
Vijf belangrijke punten: Waar de Nederlandse samenleving zich zorgen over moet maken	4
1. NS2 is slecht voor het milieu	4
2. NS2 laat de EU uit elkaar vallen	11
3. NS2 is een slechte zakendeal	12
4. NS2 is een bedreiging voor de veiligheid	14
5. NS2 is een corrupte pijpleiding	15
Aanbevelingen	19
Aan de Nederlandse regering	19
Aan de Nederlandse burgermaatschappij en NGO's	19
Vragen voor Nederlandse media	20

Kritieke kwesties: we willen een openhartige discussie

Nederlandse energiebazen van Royal Dutch Shell en Gasunie die lucratieve deals van Gazprom krijgen, zijn enthousiast over de door het Kremlin geleide Nord Stream 2-gaspijpleiding via de Oostzee. Ze noemen het "een commerciële deal". Nederlandse burgers buiten beleidskringen zijn echter nauwelijks op de hoogte gebracht van dit giftige project, omdat er geen goed debat is geweest in de samenleving.

Dit zeer dure project, ten onrechte gesubsidieerd door het door het Kremlin geleide monopolie ten koste van Russische belastingbetalers, heeft veel ernstige ecologische, politieke en economische implicaties voor Nederland en Europa, die onze conferentie wil aanpakken.

Gazprom heeft, zelfs in vergelijking met andere concurrenten op het gebied van fossiele brandstoffen, een ongekennde staat van dienst als het gaat om gaslekken uit pijpleidingen en het affakkelen van gas bij de productie, wat een grote bijdrage levert aan de klimaatverandering en de stijgende zeespiegel. Dit ondermijnt de Nederlandse veiligheids- en milieudoelstellingen en weerlegt de mythe dat gas uit Nord Stream 2-gas kan dienen als een brug van kolen naar hernieuwbare energiebronnen.

Nord Stream 2 vernietigt het Kurgalsky-natuurreservaat in de Golf van Finland na het overtreden van internationale wetten en het vervalsen van openbare hoorzittingen en rapporten. Nord Stream 2 heeft water in de Oostzee vervuild. Volgens toonaangevende milieuactivisten worden Natura 2000-gebieden en meerdere dieren hierdoor getroffen.

Inheemse volkeren van Yamal, een van de nieuwe belangrijke bronnen van Gazprom om gas te voeden aan Nord Stream 2, ondervinden dat hun traditionele manier van leven en de natuurlijke omgeving verstoord wordt door het monopolie. Hetzelfde gebeurt met andere inheemse volkeren van Rusland waar Gazprom actief is. Dit gebeurt grotendeels buiten het bereik van internationale mensenrechten- en milieugroeperingen en verdient een dieper onderzoek.

Politiek gezien realiseren Nederlanders zich misschien niet hoeveel deze door het Kremlin geleide pijpleiding de EU zal verdelen. Rusland heeft vaak ge-

handeld als pestkop en agressieve spion in de Oostzee en in Noordwest-Europa en zal waarschijnlijk Nord Stream 2 gebruiken om die acties voort te zetten, en er zullen minder beperkingen zijn om de oorlog in Oekraïne opnieuw te beginnen. Gazprom heeft dwang gebruikt tegen veel EU-landen, bijvoorbeeld door in 2014-2015 de leveringen via Nord Stream 1 te verminderen om omgekeerde gasstromen van de EU naar Oekraïne tegen te gaan. Gazprom heeft een bolwerk in Nederland via meerdere dochterondernemingen waardoor de politiek in Moskou wordt gerustgesteld, ondanks het feit dat het Kremlin schaamteloos zijn rol blijft ontkennen bij het neerhalen van MH17-vliegtuigen en andere kwaadaardige activiteiten tegen Nederlandse en EU-burgers en -instellingen.

Economisch gezien zal Nord Stream 2 Oost-Europa gegijzeld houden door bilaterale relaties van Moskou en Berlijn, terwijl er geen prijsstijgingen gegarandeerd kunnen worden aan Nederlandse en andere westerse consumenten, vanwege het verlies van flexibiliteit en gas-naar-gas concurrentie onder het bestaande systeem. Alleen gevestigde belangen van Gazproms partners in Duitsland en Nederland zijn gegarandeerd, evenals pijplijnbeheerders ten koste van Russische belastingbetalers en gewone westerse consumenten. In Rusland zal Gazproms corruptie voor Poetins insiders verder groeien, terwijl gewone mensen geen gebruik kunnen maken van basisgezondheidszorg, onderwijs en zelfs gas.

Nederlandse burgers moeten zich realiseren dat hun regering met dit project in strijd is met de EU-energieprincipes en egoïstisch tegenover de meerderheid van de EU-staten en het EU-parlement staat. Holland helpt een autoritaire corrupte staat en kan geen teamspeler in de EU zijn.

Wij verwelkomen u graag om naar onze sprekers te luisteren en hen kritische vragen te stellen, om uw eigen mening te vormen en een openhartige discussie aan te gaan over al deze gevoelige maar relevante kwesties!

Vijf belangrijke punten: Waar de Nederlandse samenleving zich zorgen over moet maken

1. NS2 is slecht voor het milieu

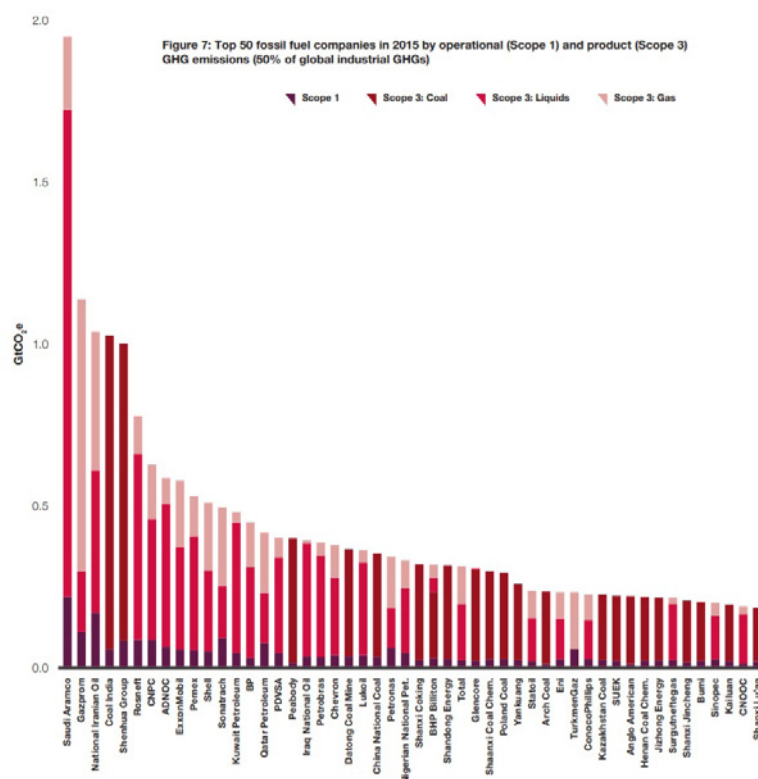
De activiteit van Gazprom heeft een verwoestende invloed op de klimaatverandering, de natuur in de Oostzee en de inheemse bevolking

Specialisten op het gebied van energie en klimaatverandering zijn het er niet langer over eens dat gas een echte “brugbrandstof” is, van steenkool tot hernieuwbare energiebronnen.¹ Methaanlekages dragen enorm bij aan de opwarming van de aarde, en deze lekken van alle grote fossiele brandstoffenbedrijven tijdens productie en transport worden nu gezien als veel hoger dan in het afgelopen decennium werd gedacht.²

Zelfs als er echter nog enige twijfel bestaat over de schade door methaanlekken van een regulier westers

gasbedrijf, is er geen twijfel dat Gazprom een van de ergste is op het gebied van klimaatverandering onder haar wereldwijde concurrenten.

Carbon Disclosure Project (CDP) heeft in samenwerking met Climate Accountability onderzoek gedaan naar actieve producenten van fossiele brandstoffen. Volgens dit onderzoek bedroeg de uitstoot van broeikasgassen in Gazprom 35,221 miljard ton (van 1988 tot 2015).

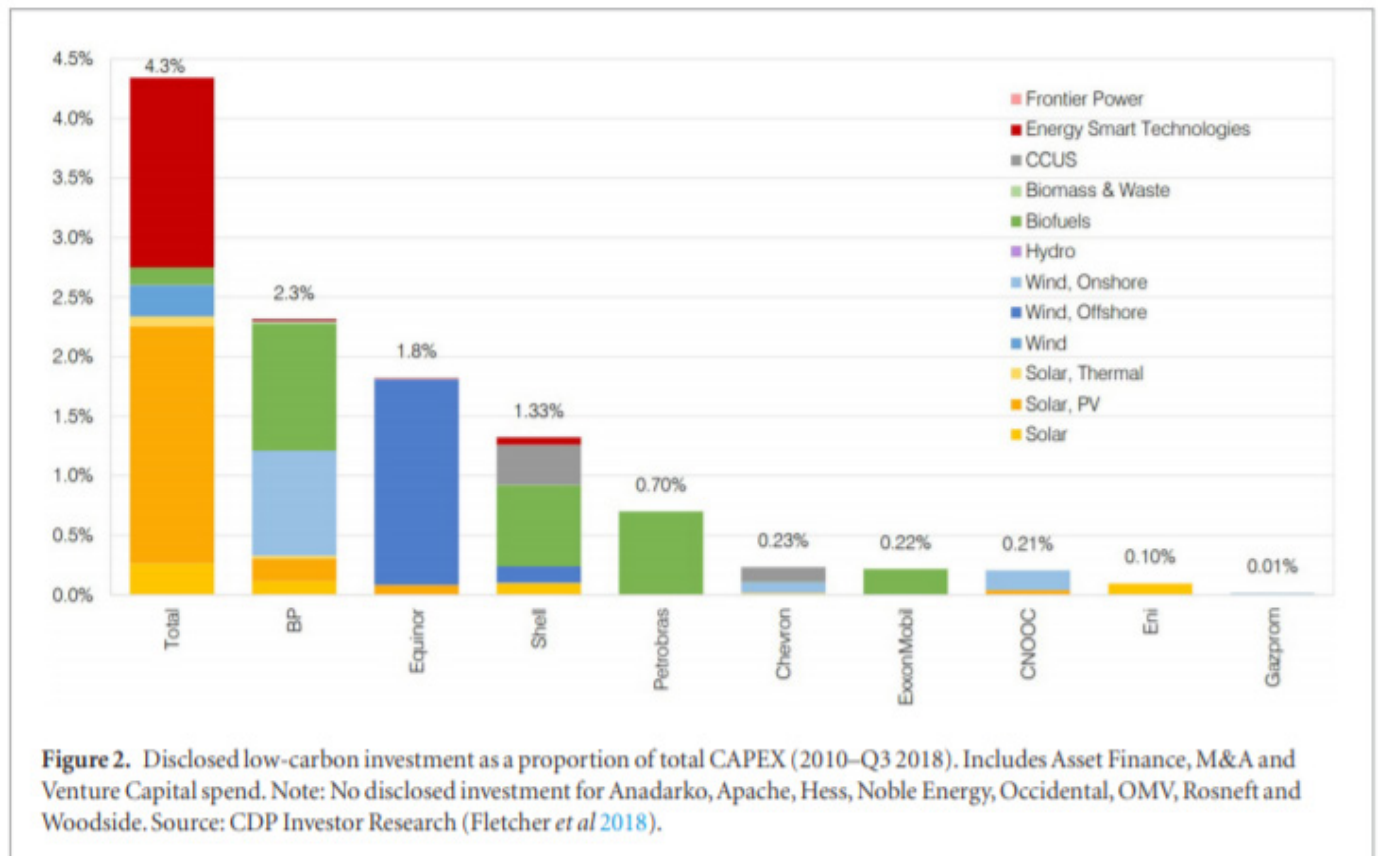

1 <https://www.ft.com/content/3c35a7d2-7d56-11e9-81d2-f785092ab560>

2 <https://www.wiwo.de/technologie/green/studie-erdgas-ist-klimaschaedlicher-als-kohle/13549760>.
html

CDP laat zien dat Gazprom de op een na grootste 'producent' van broeikasgassen ter wereld is.³

Gazprom investeert veel minder in koolstofarme investeringen in vergelijking met collega's, ondanks de 'groene' retoriek van haar partners en lobbyisten.⁴

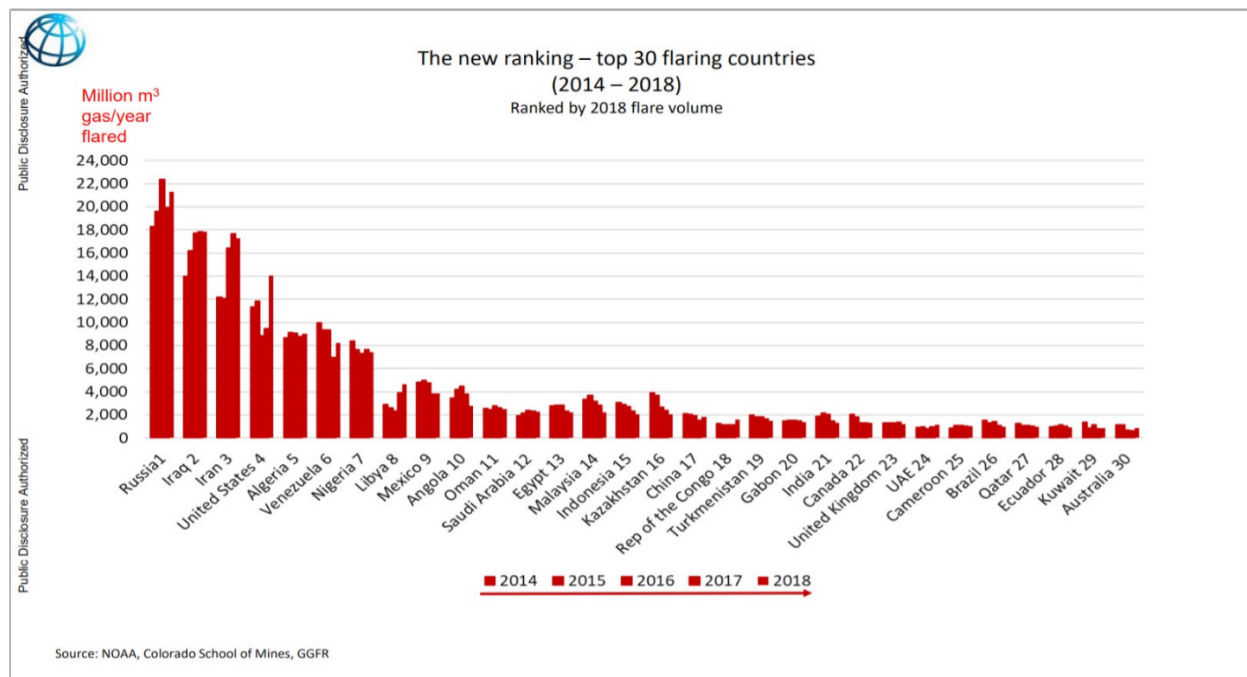
Misschien is Gazprom, een door de staat gecontroleerd monopolie, gewoon een afwijking in de Russische olie- en gassector? Nee, het is een consistent overheidsbeleid van nalatigheid ten aanzien van belangrijke kwesties rond klimaatverandering en Gazprom. Volgens het Global Gas Flaring Reduction-programma (GGFR) van de Wereldbank, is Rusland al jaren een

kampioen als het gaat om verspilling en schadelijk afkoken van olie- en gasactiviteiten, vele malen groter dan enig ander vergelijkbaar land.⁵ Dit ondanks bijna 20 jaar zinloze beloften van de president van Rusland, Vladimir Poetin, en Gazprom om het probleem van het massaal afkoken van gas aan te pakken.

3 <https://6fefcbb86e61af1b2fc4-c70d8ead6ced550b4d987d7c03fcdd1d.ssl.cf3.rackcdn.com/cms/reports/documents/000/002/327/original/Carbon-Majors-Report-2017.pdf?1501833772> p. 10

4 <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/2516-1083/ab2503/pdf> p. 3

5 <http://pubdocs.worldbank.org/en/645771560185594790/pdf/New-ranking-Top-30-flaring-countries-2014-2018.pdf>

Gazprom moet worden aangesproken op zijn hypocrisie, omdat het monopolie andere Russische olie-maatschappijen belet het affakkelen te verminderen. Dit doen ze door hen te blokkeren van het binnenlandse gastransportsysteem dat bekend staat als Unified Gas Supply System (UGSS).⁶ Zie studie door Columbia University (Columbia Center of Sustainable Development, dia op pagina 13). Dus in plaats van te zeggen dat NS2 de situatie op het gebied van klimaatverandering zal verbeteren, moet Gazprom misschien investeren en openstaan voor de zeer benodigde toegang van derden als het gaat om anders gefakkeld gas in Rusland?

Nord Stream 2 is slecht voor Europa in termen van klimaatverandering, niet alleen Rusland. Experts wijzen erop dat als de gastransit door Oekraïne wordt gesloten, er niet voldoende beschikbare pijpleidingcapaciteit vanuit Duitsland in oostelijke richting gaat om al het benodigde gas naar Midden- en Oost-Europa te vervoeren, vooral tijdens piekmomenten. Dit betekent

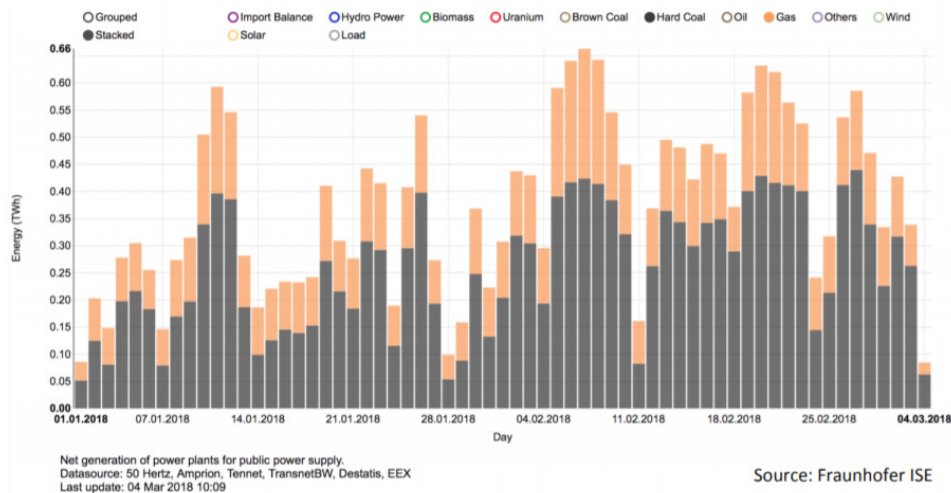
dat het energietekort minstens gedeeltelijk aangevuld moet worden met vuile steenkool.⁷

In feite suggereert Mikhail Korchemkin van de Oost-Europese gasanalyse dat het zogenaamde “capaciteitsoptimalisatieplan” van Gazprom de vermindering van broeikasgasemissies in de EU in gevaar brengt. Volgens Gazprom zal na de lancering van NS2 het grootste deel van de capaciteit van de pijpleiding aan de Russisch-Oekraïense grens liquideren en effectief een tekort aan piekgas in Midden-Europa creëren. Hernieuwbare energie zou moeten worden ondersteund door gasturbines met piekbelasting, maar zonder extra hoeveelheden gas geleverd door de zeer flexibele capaciteit van het Oekraïense transit-systeem, zouden hernieuwbare energiebronnen moeten worden gecombineerd met kolencentrales in de getroffen gebieden van Europa (zie voor meer informatie het “optimalisatieplan” hieronder).

6 <http://ccsi.columbia.edu/files/2014/06/Russia-APG-utilization-Case-Study-Nov-2016-CCSI.pdf>
7 <https://eegas.com/images/archive/2018-03-06-Tallinn-Korchemkin.pdf> p.8

NS2 to Promote the Use of Coal in Central Europe

Daily electricity generation from hard coal and gas power plants in Germany in 2018

6-Mar-2018

Mikhail Korchemkin

8

In de Oostzee loopt de NS2-pijpleiding door beschermde mariene gebieden van het *Natura 2000-netwerk*. Volgens het Finse centrum voor economische ontwikkeling, vervoer en milieu vormt NS2 risico's voor de fragiele ecobalans van de Oostzee, inclusief *Natura 2000-gebieden*.⁸ Deze schade kan niet worden gerechtvaardigd door het algemeen belang.

Greenpeace en andere milieugroeperingen zeggen dat de bouw van Nord Stream 2 de Oostzeekust van Duitsland heeft vervuild met giftig vet op stranden en in de zee en het milieu heeft verstoord, waardoor verschillende vormen van flora, fauna en zeeleven in de regio zijn beschadigd.⁹ Als gevolg van de aanleg van de pijpleiding langs de bodem van de Oostzee vond een uitbarsting van 140 kg vet plaats (vet werd gebruikt om bewegende stukken op een baggerschip te smeren). NABU concludeerde dat de pijpleiding een verstoring is van vijf *Natura 2000-gebieden* in kustgebieden en

de Exclusieve Economische Zone (EEZ) in Duitsland.

Een uitgebreid onderzoek uit 2017 door het Wereld Natuur Fonds (WWF) en de Duitse Natuur- en Biodiversiteitsbehoudsunie (NABU) wijst op schade veroorzaakt door ontbossing, zandwinning en lakse voorschriften voor het behoud van soorten tijdens bouwwerkzaamheden in verschillende landen vanwege NS2.¹⁰ Op het grondgebied van Rusland loopt de NS2-gaspijpleiding door het hoogwaardige Kurgalsky-natuurreservaat¹¹, dat nu vanwege Gazprom een milieuramp is geworden.

Ter voorbereiding op deze conferentie heeft Evgeniya Chirikova, een milieuvrouw uit Rusland, een speciaal onderzoek uitgevoerd naar overtredingen die NS2 heeft aangericht aan het Kurgalsky-natuurreservaat. Volgens haar onderzoek en interviews met meerdere milieu-NGO's is de gekozen pijplijnroute uiterst destructief voor de natuur en in strijd met meerdere nationale en internationale wetten.

8 <https://www.clientearth.org/nord-stream-2-useless-and-illegal/>

9 <https://www.dw.com/en/nord-stream-2-german-environmentalists-sue-to-halt-construction-of-controversial-gas-pipeline/a-44507377-0;>

<https://www.dw.com/en/nord-stream-2-pipeline-row-just-got-dirty/a-46697714;>

10 https://ccb.se/Evidence2017/BUND_NABU_WWF_comments_NS2.pdf

11 <https://ccb.se/savekurgalskiy>

Bron: Activatica¹²

De Nederlandse overheid, NGO's en media moeten er rekening mee houden dat de website van Nord Stream 2 AG een aantal verklaringen bevat die vals of misleidend kunnen worden genoemd.

In het gedeelte over Nord Stream 2 in het Kurgalsky-natuurreservaat vermeldt de site: "Nord Stream 2 wordt geïmplementeerd in overeenstemming met de Russische en internationale wetgeving." Deze verklaring is gelogen, aangezien het NS2-project verschillende internationale conventies schendt: de Overeenkomst van Ramsar inzake watergebieden van internationale betekenis, het verdrag inzake het behoud van de trekvogels van wilde dieren en het Helsinki-verdrag inzake de bescherming van het mariene milieu in het Oostzeegebied. Bovendien is de aanleg van de Nord Stream 2-pijpleiding in strijd met de Russische federale wetgeving over "Dieren in het wild" en "Speciaal beschermde natuurgebieden".

Greenpeace Oostenrijk heeft geheime notulen ontvangen van vergaderingen tussen Russische regeringsleden en vertegenwoordigers van Nord Stream 2 AG en Gazprom - van een voormalige hoge functionaris van het Russische ministerie van Milieu - die de veranderingen in de milieuwetgeving of de grenzen van het Kurgalsky-natuurreservaat besprak voor de implementatie van het Nord Stream 2-project.¹³ Op dit mo-

ment is het onmogelijk om de schade als gevolg van wijzigingen in de Russische wetgeving te beoordelen, omdat niet alleen het Kurgalsky-natuurreservaat, maar ook alle andere Russische reservaten worden bedreigd.

Echter, het is al zeker dat soorten (planten, bloemen, mossen, vogels, hagedissen) die zijn opgenomen in het Rode Boek van de Russische Federatie en het Rode Boek van de Leningrad-regio, gevonden kunnen worden op de geplande route en nu met uitsterven worden bedreigd. De bouw van NS2 in de leefgebieden van de zeearend in de onmiddellijke nabijheid van het nest is in overtreding met de federale wet op "Dieren in het wild" en "Speciaal beschermde natuurgebieden".

Experts van het Botanisch Instituut. V.L. Komarova van de Russische Academie van Wetenschappen analyseerde de resultaten van het verplanten van Rode Boek-planten uit de route van de pijpleiding. Het bleek dat de verplante planten in acht van de negen onderzochte gebieden dood waren. Op een van de locaties waar volgens de documentatie meer dan 11 duizend planten van *Drosera intermedia* werden verplant, vonden botanici 'enkele tientallen planten in een onderdrukte staat': "We kunnen stellen dat meer dan 95% van de planten stierf". In plaats van "*Pulsatilla-patens*" in het gebied, waar volgens het rapport bedrijf "Ecoproject" (aannemer van de projectontwikkelaar Nord Stream 2

¹² <https://www.youtube.com/watch?v=MY2fIMn574U>

¹³ https://secured-static.greenpeace.org/austria/Global/austria/fotos/Presse/Greenpeace_Geheimakte_Nord_Stream_2.pdf

AG) planten heeft verplant, vonden wetenschappers "hybriden van *Pulsatilla pratensis* en *Pulsatilla-patens*". De conclusie is dat "de hybride niet is opgenomen in het Rode Boek van de regio Leningrad en "niet verplant zou worden". "Hybride planten worden gekenmerkt door een hogere levensvatbaarheid, wat leidde tot hun goede overleving na verplanting." Hieruit blijkt dat de NS2-campagne gegevens vervalste over de resultaten van verplanting van zeldzame Rode Boek-planten in de route van de pijpleiding.

Belangrijke informatie over het belang van het Kurgalsky-natuurreservaat is verborgen in milieueffectrapportages van Nord Stream 2 AG, ook bekend als Espoo (Espoo-rapporten documenteren mogelijke grensoverschrijdende effecten van het project op de natuur). Het bewind van het Kurgalsky-natuurreservaat wordt niet weerspiegeld in de Espoo-materialen en andere materialen die de keuze van de route voor de pijpleiding rechtvaardigen. Het Espoo-materiaal is in strijd met meerdere wet- en regelgeving, zowel nationaal als internationaal, zoals artikel 4 van het Verdrag inzake milieueffectrapportage in een grensoverschrijdende context (het Espoo-verdrag), de Overeenkomst van Ramsar inzake watergebieden. De Espoo-materialen bevatten onbetrouwbare gegevens over de keuze van de route in verband met het behoud van zeezoogdieren en vogels.

In het gedeelte "Strategieën voor milieu- en so-

ciale initiatieven" op hun website zegt Nord Stream 2 AG: "onze strategieën voor milieu- en sociale initiatieven garanderen een verantwoorde uitvoering van het project op de meest duurzame manier." Deze verklaring roept ernstige en redelijke twijfels op.

Onafhankelijke experts van het Center for Expertise (ECOM), onderzoeksinstituut voor natuuronderzoekers in Sint-Petersburg, hebben een beoordeling gemaakt van de milieueffecten van NS2 die ze in januari 2018 aan het publiek hebben gepresenteerd. Na het evalueren van 138 volumes materiaal voor het NS2-project, concludeerde ECOM dat het bedrijf simpelweg bezuinigt op de milieuveiligheid van het project: naar hun mening had de gasleiding door de Narva-baai kunnen lopen en via microtunneling het Kurgalsky-natuurreservaat kunnen passeren, zoals in Duitsland werd gedaan, maar dan zouden de kosten van het project zijn gestegen. De ecologen konden de kosten van de verhoging niet inschatten, maar gingen ervan uit dat het 0,5% van de projectkosten zou bedragen.

Er zijn dubbele normen toegepast bij het bepalen van de route van de pijpleiding in Duitsland en Rusland. In Duitsland, waar de waarde van het kustgebied onevenredig kleiner is dan het grondgebied van het Kurgalsky-natuurreservaat, acht Nord Stream 2 AG het toch mogelijk om microtunneling in de constructie te gebruiken, gerechtvaardigd door de voordelen van deze methode.

Bron: Activatica¹⁴

14 <http://m.activatica.org/blogs/view/id/5494/title/v-kurgalskiy-zakaznik-vyshli-buldozery>

In Rusland wordt onder vergelijkbare omstandigheden en onvergelijkbaar hogere (zij het opzettelijk ingetogen) waarde van het Kurgalsky-natuurreservaat de "traditionele methode van constructie met een open geul met gangbreedte van 85 m" aangenomen. Deze laatste methode heeft grote gevolgen voor de natuur in Kurgalsky.

ECOM concludeerde dat het project niet-ontvankelijk is, vanwege de inconsistentie van documentatie die de geplande constructie rechtvaardigt volgens de vereisten die zijn vastgelegd in de Russische wetgeving, internationale conventies en de grondwet van de Russische Federatie. Ze concludeerden ook dat de EIA-materialen opzettelijk een verlaging bevatten van de waarde van het Kurgalsky-natuurreservaat, in vergelijking met de alternatieve route door het Soikino-schiereiland. Uiteindelijk is er geen programma voor milieumonitoring of -controle tijdens de bouw en exploitatie op zee- of onshore-segmenten.

Evgeniya Chirikova en andere door haar geïnterviewde activisten zijn ook van mening dat de schendingen, die Gazprom heeft doorgevoerd tegen het Kurgalsky-natuurreservaat, een nieuw laag precedent vormen. Gazprom kan het verwijderen van nationale voorschriften en het omzeilen van bestaande internationale wetten die deze reserve beschermen, nu gebruiken bij natuurreservaten in Altay en andere regio's waar het monopolie zijn enorme hoofdpijpleidingen wil bouwen. Hetzelfde geldt voor de manipulatie van openbare hoorzittingen die geacht worden een integraal onderdeel te zijn van een echt proces, maar in werkelijkheid frauduleus worden uitgevoerd door het monopolie.

Openbare bijeenkomsten in Kingisepp in Rusland met betrekking tot de bouw van NS2 werden zwaar gemanipuleerd. In tegenstelling tot wat Nord Stream 2 AG en lokale functionarissen beweren, hebben bewoners die openbare vergaderingen hebben bijgewoond geen steun uitgesproken voor het Nord Stream 2-project. Vertegenwoordigers van milieu-NGO's waarschuwden voor vervalsingen in de MER-documentatie van het project - hetgeen tot uiting komt in de notulen van de vergadering.¹⁵

Bovendien wisten enkele van de plaatselijke bewoners niet wat het doel van de vergadering was toen ze naar Kingisepp kwamen. Veel lokale bewoners war-

en niet eens op de hoogte van de openbare bijeenkomsten, waardoor ze niet konden deelnemen. Sommige inwoners van de regio Kurgalsky identificeren zichzelf als inheemse bevolking; Ingriërs, Ingermanlanders en Vod. Volgens de ILO 169-standaard vallen deze mensen onder de bescherming van vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming (Free Prior and Informed Consent - FPIC). Omdat deze mensen niet goed zijn geïnformeerd of geraadpleegd, wordt FPIC niet geïmplementeerd. Inwoners van achttien dorpen van het district Kingiseppsky in de regio Leningrad vroegen aandacht van de president van Rusland. In hun openbare brief vroegen ze om te stoppen met de bouw van de NS2-pijpleiding en het Kurgalsky-natuurreservaat te sparen.

De Nederlandse overheid sponsort verschillende projecten ter bescherming van inheemse volkeren over de hele wereld, ook in Rusland. Het Kremlin heeft echter recentelijk de onderdrukking van elke echte verdediging van de rechten van inheemse mensen verhoogd.¹⁶ Mensen in Nederland moeten weten dat gebieden van de inheemse bevolking in Yamal worden vernietigd door de activiteiten van Gazprom die rechtstreeks verband houden met NS2. Dit is een enorm onderwerp dat nauwelijks wordt behandeld door de westerse pers en NGO's, omdat Gazprom geen toegang verleent aan activisten en verslaggevers als het gaat om Yamal.

Gas voor het Nord Stream 2-project zal worden geproduceerd op het grondgebied van Yamal, bewoond door inheemse volkeren met een nomadische levensstijl. In 2012 werd de eerste gastoevoer geproduceerd uit het uitgestrekte Bovanenkovo-reservaat, en vandaag de dag worden miljarden kubieke meters gas via Nord Stream 1 naar West-Europa geleid. Als gevolg van deze uitbuiting moesten veel inheemse bewoners verhuizen of het Yamal-schiereiland verlaten uit angst om gedwongen te worden in permanente nederzettingen te leven.¹⁷ Tegelijkertijd gaat de Russische regering de discussie over de rechten van inheemse volkeren niet aan, met behulp van door de overheid geleide nep-NGO's (GONGO's) en gebruikt ze mechanismen van monetaire samenwerking en intimidatie om protesten en afwijkende meningen tot zwijgen te brengen. Meer materiaal over de echte gebeurtenissen in Yamal wordt tijdens de conferentie gepresenteerd.

15 http://www.ccb.se/Evidence2017/NS2/Protokol_Espoo_public_Kingisepp.pdf

16 <https://www.culturalsurvival.org/news/new-report-highlights-indigenous-rights-violations-russia>

17 <https://minorityrights.org/russia-a-way-of-life-under-threat/>

2. NS2 laat de EU uit elkaar vallen

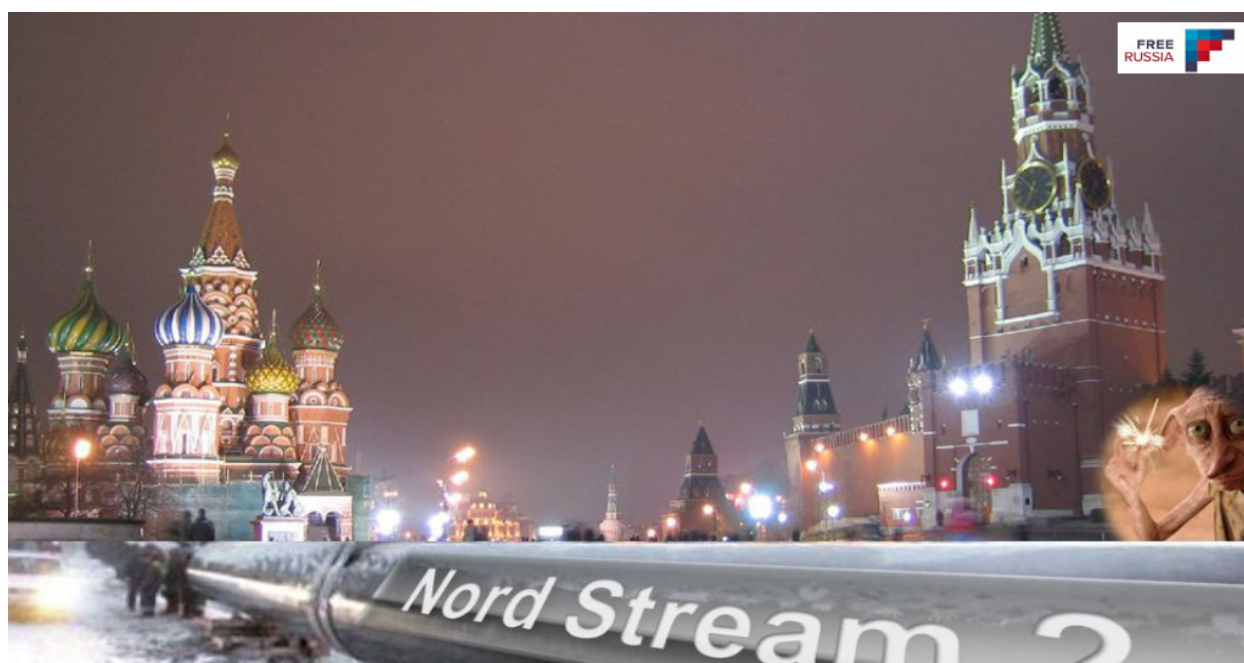
Veel EU-leden zijn ertegen. Het zal andere leden meer blootstellen aan Russische politieke druk en chantage.

De meerderheid van de Europese Unie - 80% van de leden van het Europees Parlement en 24 van de 28 lidstaten - verzet zich tegen NS2 op de manier waarop het Kremlin en de Duitse regering willen dat het door-gaat.¹⁸

Met Gazprom die rechtstreeks grote hoeveelheden gas levert aan de West-Europese markten, waarbij Oost-Europa wordt vermeden, zou de bestaande West-Oost-capaciteit snel worden uitgeput. Dit zou het onmogelijk maken om meer gas uit noordwestelijke landen te leveren aan landen in het zuidoosten van

Europa.¹⁹ Bijna alle landen in het oosten van Duitsland zullen aanzienlijk worden getroffen, terwijl Gazprom in sommige landen - waar een grote vraag naar gas is - een in essentie besloten markt krijgt.

De lancering van NS2 zal de machtspositie van Gazprom versterken in de landen die al gevoelig zijn voor de Russische invloed op hun politieke agenda. In feite zullen grote delen van Midden- en Oost-Europa (niet alleen Oekraïne) en de Balkan veel grotere risico's op dwang lopen.

In tegenstelling tot zijn propaganda om een betrouwbare partner te zijn, heeft Gazprom in feite een verbazingwekkende staat van dienst als een storende en agressieve pestkop in Europa. Zweedse wetenschappers ontdekten meer dan 40 politiek gedreven energieonderbrekingen, en in totaal meer dan 50 dwangincidenten tegen de buurlanden van Rusland tussen 1991 en 2004.²⁰

In 2006 en 2009 creëerde Gazprom kunstmatige

crisissen van gasdoorvoer via Oekraïne, in een poging hen te projecteren als de boosdoener die "gas steelt". Wat echt belangrijk zou moeten zijn voor de EU is dat het in beide gevallen Gazprom was die op bevel van het Kremlin de gaskleppen sloot, niet Oekraïne.

Meer recent, vanaf de herfst van 2014 tot het voorjaar van 2015, werd Gazprom door Poetin bevoelen om eenzijdig de bevoorrading via Nord Stream 1 te verminderen met maximaal 50% aan landen waar het

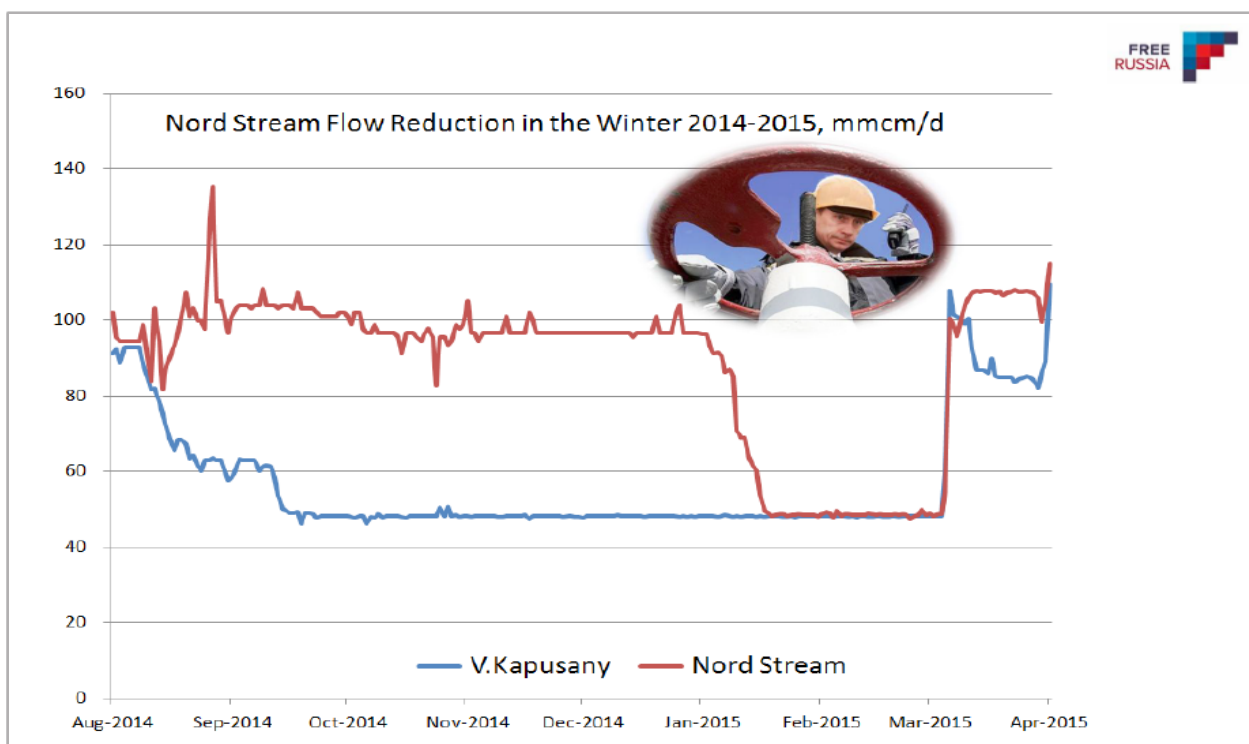
18 <https://www.neweurope.eu/article/meps-oppose-nord-stream-2-in-european-parliament-resolution>

19 <https://bruegel.org/2017/06/nord-stream-2-means-gains-for-germany-but-pain-for-europe>

20 <https://ntrl.ntis.gov/NTRL/dashboard/searchResults/titleDetail/PB2007106453.xhtml>

Kremlin niet blij mee was (Polen, Slowakije, Oostenrijk en Hongarije), door gas te verkopen aan Oekraïne via omgekeerde gasstroommechanismen. Dit is de meest

ernstige daad van dwang door Gazprom in Europa sinds de transitdoorvoer van het bedrijf in 2009.

In 2015 achtervolgden en verstoorden Russische marineschepen in de exclusieve economische zone van Litouwen in de Oostzee schepen die de NordBalt-elektriteitskabel legden, bedoeld om een geïntegreerde

Baltische elektriciteitsmarkt te creëren.²¹ Deze Russische maritieme acties vormen een nieuwe militaire bedreiging voor energie in Europa en kunnen op dezelfde manier worden ingezet nadat NS2 is gelanceerd.

3. NS2 is een slechte zakendeal

Wanneer we zijn verdiensten onderzoeken, zien we dat het geen economische betekenis heeft voor reguliere Nederlandse/westerse consumenten.

Een van de meest voorkomende mythen die Gazprom en zijn partners in Nederland verspreiden, is dat NS2 rond 2030 een must wordt voor het land en de EU, vanwege het sluiten van het Groningen-gasveld. "Europa sluit zijn eigen producties en heeft nieuw Russisch gas nodig". Dit is niet waar en misleidend, omdat NS2 geen nieuw gas brengt, maar simpelweg oude volumes via een nieuwe route van Oekraïne naar Europa leidt. Ook kunnen Nord Stream 1- en 2-stromen

West-Europa niet gemakkelijk bereiken via de bestaande infrastructuur, dus worden ze in plaats daarvan doelbewust gericht op het gascomplex van Baumgarten in Oostenrijk. Met andere woorden, de gasstromen van NS2 gaan de verkeerde kant op om de dalende binnenlandse aardgasproductie in West-Europa aan te pakken, zelfs als Nord Stream 2 extra gasleveringen aan de EU-markt levert, wat niet het geval is.²²

²¹ <http://www.gmfus.org/blog/2015/05/20/russia-strikes-back-against-europe%E2%80%99s-energy-union>

²² <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/energysource/nord-stream-2-from-eu-law-to-us-sanctions-law>

DIW Berlin Institute heeft een uitgebreide studie gemaakt van de Europese gasvraag en zijn vooruitzichten en concludeerde dat "de aardgasvoorziening momenteel al zeer gediversifieerd is en kan worden aangevuld met extra vloeibaar aardgas". Vanwege de te verwachten afname van de Europese aardgasproductie [de sluiting van Groningen was in de berekeningen opgenomen], is een grote, dure pijpleiding vanuit Rusland met een geplande jaarlijkse capaciteit van 55 miljard kubieke meter niet nodig.²³

Recente gasmarktontwikkelingen suggereren in feite dat Nederland wordt geconfronteerd met een probleem met piektijdcapaciteit dat NS2 waarschijnlijk niet zal oplossen, zelfs in het beste geval, tenzij het land in veel grotere capaciteit investeert.

Dit is hoe Mikhail Korchemkin van de Oost-Europese gasanalyse het verklaart. Historisch gezien zorgde het Groningen-gasveld voor een seizoensgebonden schommeling van de maandelijkse productie van winter naar zomer. Aan de extra seizoensvraag in continentaal Europa werd ook voldaan door de Noorse gasproductie in de Noordzee. De geplande scherpe daling in Groningen viel samen met de definitieve sluiting van de gigantische Rough-opslag in het Verenigd Koninkrijk. In Groot-Brittannië werd het verlies aan opslagfaciliteiten gecompenseerd door de hogere afname van Noors piekgas, waardoor er minder gas beschikbaar was voor Nederland en Continentaal Europa.

De Russische Nord Stream 1 en 2 zijn niet in staat om dit probleem waarmee Nederland wordt geconfronteerd op te lossen, omdat ze zijn ontworpen om gelijke dagelijkse volumes het hele jaar door te verzenden, ongeacht de seizoensverandering van de vraag. Deze pijplijnprojecten creëren extra vraag naar piekgas in Duitsland, dat vroeger werd gedekt door Nederlands gas uit Groningen. De situatie wordt verder gecompliceerd door de aangekondigde sluiting van Gazprom-pijpleidingen aan de Russisch-Oekraïense grens direct na de lancering van NS2. Dit is de enige route die flexibele levering van Russisch gas mogelijk maakt vanwege de flexibiliteit van het Oekraïense systeem. Nord Stream 2 met de EUGAL-pijpleiding is niet

zo flexibel en kan niet reageren op de seizoensgebonden en korte termijn wijziging van de vraag (bijvoorbeeld weinig wind).

Volgens de studie van Directoraat-generaal Energie (Studie over een ontwerp van de gasmarkt voor Europa),²⁴ creëert NS2 in combinatie met de eliminatie van Oekraïense doorvoer "een ernstige congestie en daarmee verband houdende prijsverschillen tussen NW en CSEE Europe". "Als het eenmaal is gebouwd, hangt de impact van Nord Stream 2 op het welzijn van de EU-consumenten af van de unilaterale beslissing van Rusland hoe het Oekraïense transitpijpleidingsysteem moet worden gebruikt (of niet)", zegt het rapport. Het "optimalisatieplan" geeft aan dat Gazprom plannen heeft om de optie te kiezen om het welzijn van Europese consumenten te schaden.

De enige theoretische oplossing voor dit probleem in het geval dat Nederland/Noordwest-Europa ervoor kiest om te vertrouwen op het aanbod van NS2, is om zwaar te investeren in nieuwe opslagcapaciteit om de flexibiliteit van het aanbod tijdens piekmomenten en de noodvraag te herwinnen. Dat zou echter niet alleen aanvankelijk groot kapitaal, maar ook extra opslagkosten op een constante basis vereisen, wat hogere consumentenkosten betekent. Er lijkt niet veel publiek bewustzijn en discussie te zijn over deze zeer belangrijke economische dreiging die voortvloeit uit het vertrouwen op NS2.

Niemand heeft behoorlijk onderzoek gedaan naar de economische impact voor consumenten in Nederland, Duitsland en andere landen in Noordwest-Europa, die in het slechtste geval waarschijnlijk negatief is of op zijn best gemengd. Met het overaanbod van Russisch gas aan Duitsland zou er minder gas-gasconcurrentie zijn op de grootste gasmarkt van Europa. DIW Berlijn suggereert echter dat Duitsers moeten betalen voor extra pijpleidingen om NS2 te gebruiken. Deze kosten omvatten de uitbreiding van de capaciteiten van de NEL en de bouw van de EUGAL. De kosten van deze extra pijpleidingen worden geschat op 0,5 tot²⁵ 3 miljard euro.²⁶

23 https://www.diw.de/en/diw_01.c.593668.en/nachrichten/natural_gas_supply_no_need...her_baltic_sea_pipeline.html

24 https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/quo_vadis_report_16feb18.pdf

25 https://www.diw.de/documents/publikationen/73/diw_01.c.593658.de/dwr-18-27.pdf p.10

26 <https://biznesalert.com/nord-stream-2-without-eugal-will-pipe-nowhere/>

4. NS2 is een bedreiging voor de veiligheid

Het zal de veiligheidsstructuur van Europa hervormen en het kwetsbaarder maken

Afgezien van de puur economische negatieve effecten, zal verstoring van de bestaande infrastructuur in Europa waarschijnlijk negatieve gevolgen hebben voor de veiligheid van de EU. NS2 zal doorvoercongestie creëren in bestaande pijpleidingen van Duitsland naar Midden- en Oost-Europa en verhoogt aanzienlijk het risico dat het project kan worden gebruikt om markten te scheiden en marktmacht uit te oefenen in Midden- en Oost-Europa, Zuidoost-Europa en zelfs Italië. Er zijn schattingen dat een extra pijplijn capaciteit van maximaal 100 miljard kubieke meter per jaar vanuit Duitsland in oostelijke richting zou moeten worden gebouwd, als Rusland de Oekraïense doorvoer vernietigt/marginaliseert.²⁷

Wie gaat hiervoor betalen? Gazprom investeert

graag geld en biedt troebele bilaterale deals aan getroffen landen als ze voldoende gasvoorziening willen ontvangen.

Voorstanders van NS2 beweren dat de nieuwe pijpleiding de bestaande exportroutes niet zal beïnvloeden en alleen het aanbod zal diversifiëren. Wat verbazingwekkend is in dat denken, is dat het negeert dat het regime van Poetin al jarenlang geobsedeerd is om Oekraïne koste wat kost te passeren.²⁸

Als NS2 wordt gebouwd zonder dat het Oekraïense gastransportsysteem nodig is, verliest Rusland een belangrijke stimulans om verdere escalatie van zijn militaire agressie tegen Oekraïne en zijn hybride oorlog met Europa en de Verenigde Staten te voorkomen.²⁹

Een coalitie van pro-democratie Russen dringt er bij het Westen op aan om het plan van het Kremlin te

aanvaarden, om op die manier niet alleen Oekraïne te omzeilen, maar de doorvoerroute van het land met de

²⁷ http://bruegel.org/wp-content/uploads/2017/02/zachmann_nordstream2.pdf

²⁸ https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2017/05/The_Kremlin_Gas_Games_in_Europe_0602_RW.pdf p.5

²⁹ <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/why-the-seven-arguments-used-to-justify-nordstream-ii-are-just-plain-wrong>

meest serieuze overweging te vernietigen.

Het plan voorziet in de liquidatie van meer dan 95% van de totale pijpleidingcapaciteit aan de Russisch-Oekraïense grens. De huidige capaciteit overschrijdt 240 miljard kubieke meter per jaar (bcm/a) en Gazprom is van plan deze te verminderen tot 10-15 bcm/a. Dit plan voorziet in de buitengebruikstelling van bijna 4300 kilometer aan enkelvoudige hoofdlijnen en 62 compressoren in de doorgang naar Oekraïne.³⁰ Het plan bevestigt dat NS2 niet gaat over diversificatie en voorzieningszekerheid, maar over de eliminatie van Oekraïense doorvoer.

Ten slotte is NS2 een slecht plan als het gaat om veiligheid, simpelweg omdat het een offshore-pijpleiding is met een enorme concentratie fysieke gasvolumes op één plaats. Door het concentreren van bijna 110 miljard kubieke meter of ongeveer 60% van de Russische gasleveringen aan de EU, zullen de Nord Stream 1- en Nord Stream 2-pijpleidingen een infrastructuur van strategisch belang worden. In het verleden heeft Rusland voorwendselen van ongevallen gebruikt om zijn con-

tractuele verplichtingen van politieke en economische redenen niet na te komen (zoals het geval was met de onverklaarde explosie van de Turkmeense pijpleiding naar Rusland in 2009).³¹

Voor plausible ontkennen zou Rusland bijvoorbeeld de overvloedige WO II-mijnen op de bodem van de Oostzee kunnen gebruiken als voorwendsel. In 2009, toen naar verluidt anti-ballistische uitrusting via de Oostzee naar Iran werd vervoerd, kwam Rusland met de absurde bewering dat het schip werd gekaapt door piraten in de buurt van Zweden.³²

Ten slotte zou een recente drone-aanval op Saoedische olieverwerkingsbedrijven een les moeten zijn over een groeiend risico op terroristische aanvallen op olie- en gaspijpleidingen. Een op afstand bediend onderwatervoertuig kan gemakkelijk een explosief plaatsen op Nord Stream-pijpleidingen die op de zeebodem liggen. Het vervangen van een deel van Nord Stream 1 en 2 kan enkele maanden duren, in tegenstelling tot dagen met de bestaande onshore-pijpleidingen via Oekraïne.

5. NS2 is een corrupte pijpleiding

Het zal meer Russische corruptie naar Europa brengen

Het meest levendige bewijs van het gebruik van Gazprom als een politiek en corrupt-instrument in Europa, is onthuld door een antitrustonderzoek dat in 2011 in acht EU-landen is gestart. De Europese Commissie heeft in 2015 een aanklacht ingediend en Gazprom veroordeeld tot illegale verdeling van EU-markten, het weigeren van toegang van derden tot gaspijpleidingen en het hanteren van onwettige prijzen, die allemaal

gericht waren op de politieke en economische verstikking van landen in Midden- en Oost-Europa. In 2018 slaagde Gazprom erin om zonder zware boetes een deal met de EU te sluiten, en beloofde een hervormde aanpak.³³ Dit doet echter het verleden van corrupt gedrag niet teniet, en veel EU-leden beschouwden de deal met Gazprom als te soepel.

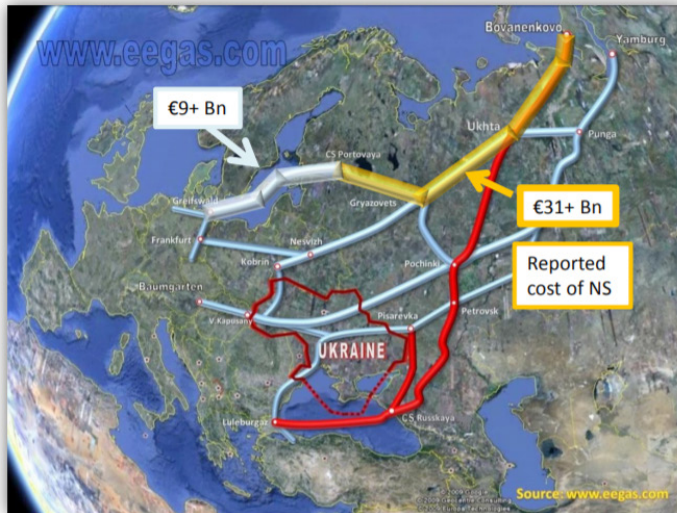
30 <https://www.gazprom.com/press/news/miller-journal/2016/277026/>

31 <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/7993625.stm>

32 <https://www.theguardian.com/world/2009/sep/24/arctic-sea-russia-pirates>

33 <https://www.reuters.com/article/us-eu-gazprom-antitrust/eu-ends-antitrust-case-against-gazprom-without-fines-idUSKCN11P11V>

Full Cost of Nord Stream 2 in Russia

6-Mar-2018

Mikhail Korchemkin

10

- Shareholders of Gazprom need to pay €40+ Billion.
 - There are no new contracts (no new revenue) for NS2.
 - It is about diverting same volumes to another route.
- Most of the €31+ Bn will be allocated to the cost of domestic supplies.
 - It justifies an **increase of price** for Russian consumers.
- Reduced budget revenue.
- No money for pipelines to coal burning regions.
- Destroys nature reserve.

Corruptieverhalen rond Nord Stream 1 en 2, Gazprom en Poetins binnenste cirkel bewijzen dat hoe meer geld het Kremlin krijgt, hoe groter de vermindering van de democratie in Rusland is. Het Nederlandse publiek moet worden geïnformeerd dat zowel Nord Stream 1 als 2 zijn geïmplementeerd met het directe verlies voor de Russische begroting, belastingbetalers en het milieu, en dat de schade verder zal toenemen, en niet zal verminderen in de loop der tijd.

Wat betreft de pijpleiding zijn Poetin-insiders Arkady en Boris Rotenberg de belangrijkste begunstigers van Nord Stream 1 in Rusland. Tussen 2003 en 2006 traden hun bedrijven op als kunstmatige tussenpersonen bij de verkoop van de hoofdpijpleiding van de pijplijnfabriek van Chelyabinsk naar Gazprom. In 2007 openden ze het bedrijf Nord Stream Pipeline Project, dat de belangrijkste tussenpersoon werd voor de wederverkoop van pijpleidingen voor Nord Stream 1, met een winst van ongeveer \$ 1 miljard tussen 2008 en 2012. Uiteindelijk trad het Russische anti-monopolistische agentschap op tegen deze regeling, maar pas nadat de bouw en geldoverdracht voor Nord Stream 1 was voltooid.³⁴ Gennady Timchenko en de gebroeders Rotenberg blijven zwaar profiteren van de duistere regelingen van Gazprom bij de productie en het transport van gas, inclusief Nord Stream 1 en 2.

In 2008-2016 werd Nordic Yards, een dok- en

scheepsbouw in het kiesdistrict van Angela Merkel in Oost-Pommeren, gekocht en bestuurd door maffiabazen en Russische topambtenaren (waaronder hoofd van het kantoor Nord Stream 1 in Moskou), waar ze hun witwaspraktijken uitvoerden en zich bezighielden met corruptie.³⁵ Aslan Gagiyeu, een van de mede-eigenaars, wordt nu in Moskou berecht voor meer dan 60 moorden (inclusief aan de Yards gerelateerde moorden), terwijl de andere maffiabaas Gennadiy Petrov een Spaanse voortvluchtige is die in totale veiligheid in zijn eigen luxe paleis in Sint-Petersburg woont.

Alexey Miller is betrokken geweest bij verschillende corruptieverhalen lang voordat hij CEO van Gazprom werd, inclusief de corruptie in de haven van Sint-Petersburg eind jaren negentig. In 2001 voerde Miller, kort nadat hij CEO werd, zijn eerste grote agressieve bedrijfscampagne uit toen Gazprom, op aandringen van Poetin, controle kreeg over het particuliere petrochemische bedrijf Sibur. In de daaropvolgende jaren kreeg Gazprom, met vergelijkbare "administratieve hefboomwerking" (d.w.z. de steun van Poetins beveiligingsdiensten, wetshandavingsinstanties en rechtbanken), controle over vele activa van de gasindustrie: Vostokgazprom, Zapsibgazprom, Nortgaz en vele anderen, vaak tegen veel lagere prijzen dan de marktprijs. Sinds 2005 hebben de minderheidsaandeelhouders van Yukos meerdere rechtszaken aangespannen tegen

34 <https://www.4freerussia.org/wp-content/uploads/2017/10/Corruption-Pipeline-web.pdf> p.7

35 <https://www.4freerussia.org/wp-content/uploads/sites/3/2019/06/MisruleOfLaw-Web.pdf> pp.23-
27

Miller en Gazprom voor het illegaal nationaliseren van delen van het bedrijf. In de afgelopen jaren heeft het Permanent Hof van Arbitrage in Den Haag aan enkele

van deze claims voldaan, en als gevolg daarvan heeft Gazprom de dreiging van inbeslagname van zijn activa aangekondigd.

And the Winners Are...

- Messrs. Rotenberg and Timchenko – the main contractors of Gazprom.
 - Pipeline construction cost per 1 km in the plains of Southern Russia is three times higher than the cost of similar Czech and German projects.

Thank you

Source: Kremlin.ru

Looking forward to spend over €31 Bn

6-Mar-2018

Mikhail Korchemkin

12

Er zijn talloze gevallen geweest waarin Miller Gazprom toestemming gaf om activa met een groot financieel verlies voor het bedrijf te kopen en verkopen, waaronder Gazprom neftekhim Salavat (GNS), Transinvestgaz, Sibneft en vele anderen. Het meest beruchte verhaal over het verrijken van Poetins insiders met dergelijke prijsmanipulatie en controversiële leningen, is de geleidelijke overdracht van een belang van meer dan 20% in Sibur aan Kirill Shamalov (Poetins schoonzoon) via Gennady Timchenko (een vriend van Poetin). Shamalov, zijn vader en Timchenko zijn de partners waar Poetin nauw mee samenwerkt. Zij hebben talloze lucratieve activa en contracten ontvangen van Gazprom en andere staatsbedrijven in Rusland. Ook zijn zij begunstigden van enkele van de projecten rond uitbreiding van het Russische gassysteem voor NS1 en 2.

Als we kijken naar de raad van bestuur of het management van Gazprom, vergt het in feite een aanzienlijke inspanning om een enkele topmanager te vinden die niet betrokken is bij een groot corruptieschandaal:

- **Andrey Akimov, bestuurslid:** beheerde de Gazprombank en heeft in 2003 de Centrex-groep van bedrijven opgericht (verrichtten controversiële gasverkoop in Europa). In 2005 merkte de Europese Commissie op dat managers van Centrex ongepaste nauwe zakelijke relaties onderhielden met het Gazprom-management.³⁶ Nadat de Panama Papers waren onthuld, verbood de Zwitserse overheid Gazprombank nieuwe klanten aan te trekken voor haar witwasoperaties, onder meer met Poetins vriend en cellospeler Sergey Roldugin.³⁷ Op Cyprus slaagde Akimov erin om 2 miljoen euro te laten uitbetalen door de Laiki-bank, slechts 9 dagen voordat de autoriteiten de bankrekeningen van de failliete bank bevroor.³⁸
- **Denis Manturov, bestuurslid:** een van de openlijk rijkste Russische ministers had voorkennis over contracten tijdens zijn werk als directeur van een helikopterfabriek.³⁹ Hij is ook opgemerkt als

36 <https://www.forbes.ru/forbes/issue/2015-04/283037-bankir-pod-prikrytiem>

37 <https://www.finma.ch/en/news/2018/02/20180201-mm-gazprombank-schweiz/>; <https://krug.novayagazeta.ru/12-zoloto-partituri>

38 <https://www.gazeta.ru/business/2013/04/03/5242401.shtml>

39 <http://rosvesty.ru/2088/upravlenie/8272-komu-prinadlejat-oboronitelnye-sistemy-denisu-manturov>

een beschermeling van Poetins vriend Sergey Chemezov, CEO van Rostec Corporation, en betrokken bij vele controversiële bedrijven in de defensiesector.

- **Dmitry Patrushev, bestuurslid:** zoon van Poetins nauwe KGB-medewerker Nikolay Patrushev. Dmitry werd aangesteld om Rosselkhozbank te beheren, een belangrijke landbouwbank van de staat. Onder zijn leiding verloor de bank enkele miljarden dollars, inclusief deals met partners van zijn vader,⁴⁰ maar de bank werd gecompenseerd ten koste van het Russische budget.⁴¹
- **Mikhail Poetin, lid van het managementcomité:** vriendjespolitiek bracht de neef van Vladimir Poetin naar Gazprom. Jarenlang was hij een sleutelfiguur in SOGAZ, een verzekeringsmaatschappij gerund door vertrouwenspersonen van Poetin die heeft geprofiteerd van meerdere transacties met voorkennis.⁴²
- **Kirill Seleznev, voormalig lid van het managementcomité:** Seleznev werkte voor Miller in de haven van Sint-Petersburg, waar veel corruptieschandalen plaatsvonden. Hij hield toezicht op handel met voorkennis in condensaat tussen Kazachstan en Gazprom, op die manier profiteerden onnodige tussenpersonen van \$ 4 miljard.⁴³ Hij werd ook gezien als de belangrijkste insider in corrupte transacties rond Gazpromenergobank.⁴⁴ Dit jaar trad Seleznev af bij Gazprom na de arrestatie van de corrupte senator en zijn vader, de adviseur van Seleznev, die betrokken was bij de duistere gashandel in de Russische Kaukasus. Seleznev is nu CEO van een bedrijf dat een Baltische LNG-terminal bouwt, een partnerschap met Gazprom, gericht op Europa

Er zijn veel andere corruptieverhalen die zijn ontdekt door internationale en Russische media en activisten, waaronder wijlen Boris Nemtsov en huidige oppositieleiders Alexey Navalny en Vladimir Milov. Wat waarschijnlijk het belangrijkste is in verband met NS2,

is de opzettelijke onwil van westerse beleidsmakers en bedrijven om de corruptie op te merken die gepaard ging met de bouw van Nord Stream 1 en nu duidelijk gekoppeld is aan NS2.

In mei 2018 publiceerden analisten van Sberbank CIB, Alex Fak en Anna Kotelnikova, een onderzoek naar de Russische olie- en gasindustrie. Het hoofd van Sberbank German Gref ontsloeg Fak naar aanleiding van dit onderzoek en verontschuldigde zich bij Genady Timchenko en Arkady Rotenberg - Poetins vrienden die in het rapport werden genoemd als begunstigen van de Gazprom-pijplijnbouwstrategie.⁴⁵

Dit zijn de belangrijkste punten uit het onderzoek van Sberbank CIB:

1. Gazproms investeringsprogramma kan het best worden omschreven als een manier om de diepgewortelde aannemers van het bedrijf in dienst te nemen ten koste van de aandeelhouders. Deze grote, maar waarde verminderende projecten zullen de helft van de kapitaaluitgaven in de komende vijf jaar verslinden - Power of Siberia, Nord Stream2 en Turkish Stream (pagina 3).
2. Men gaat er vanuit dat de Russische regering Gazprom heeft gedwongen het belangrijke Oekraïense systeem te omzeilen met Turkish Stream en Nord Stream-2. Omdat ze geen nieuwe markten bereiken, leveren deze routes immers geen enkele marginale omzet op. Welk voordeel ze ook halen, het komt door besparingen op transitkosten, maar hun voornaamste reden is een geopolitieke reden om het bestaande Oekraïense systeem te omzeilen (pagina 9).

ovu/

- 40 <https://www.novayagazeta.ru/articles/2018/05/18/76515-patrusheva-otpravili-na-kartoshku>
- 41 <https://sobesednik.ru/politika/20180213-molodoj-da-blatnoj-ili-novyj-dvoryanin-dmitrij-patrushev>
- 42 <https://www.bbc.com/russian/features-49019951>
- 43 <https://www.novayagazeta.ru/articles/2016/03/02/67629-kondensat-milliardov>
- 44 <https://www.novayagazeta.ru/articles/2016/02/28/67588-171-gazprom-187-sbyvaet-mechty>
- 45 <https://www.vedomosti.ru/finance/articles/2018/05/24/770650-uvolennii-analitik-cib-kritiku-grefa>

Aanbevelingen

Aan de Nederlandse regering

- Controleer het NS2-project op naleving van de door Nederland geratificeerde klimaatovereenkomst van Parijs.
- Voer een uitgebreid onderzoek uit naar de levering van pieklast gas na de buitengebruikstelling van de Groningen-productie en de implementatie van Nord Stream 2 volgens de plannen van Gazprom-partners. Een groeiend tekort aan pieklast gas in Noordwest-Europa heeft zeer waarschijnlijk invloed op de prijs van oplopende volumes die nodig zijn om de vraag naar verwarming en energieopwekking in de winter te dekken, vooral tijdens perioden met weinig wind. De gasprijs in veel langetermijncontracten van Gazprom is gekoppeld aan de TTF-hubprijs, dus de groei van deze laatste zou de gemiddelde prijs van de hele regio beïnvloeden. Een speciaal onderzoek naar de prijseffecten van het minder gepubliceerde deel van het Nord Stream 2-project (de ontmanteling van meer dan 95% van de pijpleidingcapaciteit aan de Russisch-Oekraïense grens) is nodig.
- Vraag binnenlandse en andere westerse wetshandhavingsinstanties die belastende informatie over Poetins cirkel en zijn corrupte operaties binnen Gazprom gebruiken, om hiernaar te handelen en uitgebreide rapporten hierover vrij te geven.
- Vraag relevante overheidsinstanties om de propaganda van Gazprom over de Europese gasvraag en importvereisten, marktrealiteit en redelijke vooruitzichten tegen te gaan.

Aan de Nederlandse burgermaatschappij en NGO's

- Roep partners van Gazprom in Europa - grote bedrijven waarvan verwacht wordt dat ze profiteren van Nord Stream 1 en 2 - ter verantwoording betreffende ongebreidelde corruptie in de Russische gasindustrie, en beroep op hun zelfverklaarde normen van goed bestuur en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Maak hen ervan bewust dat het lucratieve project van Gazprom ten koste gaat van Russische belastingbetalers en de Europese democratie en veiligheid op lange termijn.
- Vraag Shell, Gasunie en Van Oord om te stoppen met deelname aan het project totdat het voldoet aan internationale conventies, evenals aan de OESO-richtlijnen van vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming.
- Faciliteer meer openbare evenementen en publicaties in Europa waarin de stem van de reguliere consumenten en de oppositie in Rusland kan worden gehoord met betrekking tot de beleidsvorming over NS2. Op dit moment gaat het voordeel uit naar de enablers en sympathisanten van Gazprom. Moedig minder oppervlakkige en meer historische, op feiten gebaseerde en gedetailleerde besprekingen van het probleem aan. Vertaal en publiceer ten behoeve van het westerse publiek en bedrijven de bevindingen van onderzoeksjournalisten en activisten in Rusland over de corruptie van Gazprom en de feitelijke resultaten van Nord Stream 1 voor alle betrokken partijen.
- Dring aan op maatregelen die denktanks en academici ten gunste van het project zullen dwingen om hun potentiële belangenconflicten en eventuele banden met Gazprom of zijn partners volledig bekend te maken.
- Voer eigen onderzoek uit naar de werkelijke kosten en de ecologische, politieke, veiligheids- en economische implicaties van NS2 voor Nederland en de EU en deel hun bevindingen met beleidsmakers en de samenleving als geheel, zodat ook zij geïnformeerd worden. Er is een gebrek aan onafhankelijk expertonderzoek en journalistiek onderzoek naar de impact van het project op het klimaat, op de ecosystemen van het Kurgalsky-natuurreservaat, de Oostzee en Natura

2000 en op de naleving van de mensenrechten van de inheemse volkeren van Rusland.

- Vraag van de Europese Unie dat:
 - het NS2-project voldoet aan internationale conventies (het Verdrag inzake milieueffectrapportage in een grensoverschrijdende context en de Overeenkomst van Ramsar inzake watergebieden)

- de documentatie van de NS2-milieueffectrapportage is gereorganiseerd en reflecteert op de schade en de reële waarde van het Kurgalsky-natuurreservaat
- NS2 verplicht is om een goede monitoring of beheersing van het milieu te initiëren tijdens de bouw en exploitatie op zowel zee- als onshore-segmenten.

Vragen voor Nederlandse media

- We hopen dat de Nederlandse media na onze conferentie geïnteresseerd is in journalistieke onderzoeken over de impact van het NS2-project:
 - Over de wereldwijde klimaatverandering
 - Over het ecosysteem van de Nature 2000, over de Oostzee, over het Kurgalsky-natuurreservaat en hoe de Russische wetgeving betreffende dit laatste verzwakt werd door NS2
 - Over de mensenrechten van Yamal en Fins-Oegrische inheemse volkeren. Onderzoek of het project voldoet aan de OESO-richtlijnen. Controleer het project op implementatie van vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming.
- We willen de aandacht van de media ook vestigen op het zogenaamde capaciteitsoptimalisatieplan van Gazprom. Het plan voorziet in de liquidatie van meer dan 95% van de totale pijpleidingcapaciteit aan de Russisch-Oekraïense grens. De huidige capaciteit overschrijdt 240 miljard kubieke meter per jaar (bcma) en Gazprom is van plan deze te verminderen tot 10-15 bcma. Het plan bevestigt dat NS2 niet gaat over diversificatie en voorzieningszekerheid, maar over de eliminatie van Oekraïense doorvoer.
- We moedigen de media aan om de mythe van Gazprom als betrouwbare partner van Europa in twijfel te trekken en meerdere incidenten in de brochure opnieuw te onderzoeken. In het bijzonder, in januari-maart 2015 beval Vladimir Poetin Gazprom om de Nord Stream-stroom met 50% te verminderen. Het was de reactie van Poetin

op de aangekondigde omgekeerde verkoop van gas uit de Europese Unie aan Oekraïne. Zoals gemeld door het Russische staatsnieuwsbureau Interfax, resulteerde⁴⁶ de mislukte poging om de omgekeerde gasstroom naar Oekraïne te stoppen in een verlies van \$ 5,5 miljard aan inkomsten van Gazprom en boetes van \$ 400 miljoen. Blijkbaar vond Poetin de 'straf' belangrijker dan \$ 6 miljard en de reputatie van Nord Stream. Dit zou een waarschuwing moeten zijn voor de huidige beraadslagingen over NS2 en toekomstige doorvoerovereenkomsten tussen Rusland en Oekraïne.

- Westerse media hebben de commerciële waarde van Nord Stream 2 nauwelijks aangepakt vanuit het standpunt van de aandeelhouders van Gazprom, inclusief westerse aandeelhouders. De aandeelhouders moesten ongeveer € 40 miljard investeren om de eerder gecontracteerde hoeveelheden gas van Oekraïne en Slowakije om te leiden naar Duitsland. Er zijn geen extra volumes en er is geen extra winst. De geplande fysieke liquidatie van pijpleidingen aan de Russisch-Oekraïense grens geeft aan dat dit een puur politiek project is, gericht op het bestraffen van Oekraïne door de doorvoerinkomsten van het land te verminderen.

46 <https://www.interfax.ru/business/430933>

Rethink Nord Stream 2 campaign is brought to you by a coalition of environmentalists, economists, human rights defenders:

Activatica.org
(Estonia)

Free Russia Foundation (U.S.,
Russia, Ukraine,
Georgia)

Free Russia House
Kyiv (Ukraine)

Solidarus
(Germany)

**Stowarzyszenie Za
Wolną Rosję**
(Poland)

Russie-Libertés
(France)

**Forum
Russischsprachiger
Europäer e.V.**
(Germany)

**Herzen
Foundation**
(Lithuania)

rethinkthedeal.eu

